Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 8506

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 maart 1970
Kadaster deel/nr	82649/39

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Easterlittens	Leeuwarden	Fryslân

Locatienaam	*Locatieomschrijving*
Easterlittens	

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Jorwerd	F			1106

*Omschrijving***

Inleiding

Complex bestaande uit de HERVORMDE KERK met aangebouwde SACRISTIE en bijbehorend KERKHOF met HEKWERK op KEERMUUR.

Forse dorpskerk, bestaande uit een sterk opgelapt tufstenen schip uit de 12de eeuw, waartegen een halfrond gesloten koor van groot formaat gele baksteen uit de 13de eeuw aansluit. In de 15de eeuw zijn de vensters in Gothische stijl vernieuwd en is aan de noordzijde een sacristie aangebouwd. In 1854 is de bouwvallige toren afgebroken en, ten dele met gebruikmaking van de oude steen, opnieuw opgetrokken. Herstel van de toren vond plaats in 1902. In het koor zouden zich nog (restanten van) overgeschilderde fresco's bevinden.

De kerk ligt op een verhoogd KERKHOF met traditionele staande en liggende zerken, welke van lokaal belang zijn. Op de hoge gemetselde geel- en roodbakstenen KEERMUUR met geelbakstenen trap staat een (ten dele vernieuwd) tweede helft 19de-eeuws gietijzeren HEKWERK bestaande uit spijlen tussen door denneappels bekroonde hekstijlen.

Omschrijving

Zeven traveeën tellend kerkgebouw, bestaande uit een nogal hersteld 12de-eeuws tufstenen schip met 13de-eeuws halfrond gesloten geelbakstenen koor; het geheel gedekt door een met leien (Maasdekking) belegd aan koorzijde driezijdig gesloten schilddak met (in 1971 vernieuwde) dakruiter met koperen haan tegen vierkante toren uit 1854, eveneens met koperen haan; met lood beklede piron; goot op klossen; ijzeren staafankers. De noordgevel geleed door spitsboog- en rondboogvensters met houten tracering; bakstenen afzaten. Vroeg-gotisch korfbogig ingangspooortje (Noormannenpoortje) van behakte baksteen (met jongere baksteenvulling; ca 1750). In de zuidgevel hetzelfde type vensters en afzaten; renaissancepoortje opgetrokken uit baksteen met zandstenen blokken en dito sluitsteen met engelenkopje en ingekerfde datering 1665; (vernieuwde) dubbele houten toegangsdeur. Koorpartij met blindnis en klein spitboogvenster met houten tracering.

Tegen de westgevel ligt de twee bouwlagen tellende SACRISTIE, die is opgetrokken uit gele baksteen en wordt gedekt door een met blauw geglazuurde pannen belegd zadeldak met topschoorstenen (15de eeuw; inwendig vernieuwd 1854, bij welke gelegenheid de gewelven onder een zoldering werden weggewerkt); zesruitsramen, ten dele met houten luiken; opgeklampte toegangsdeur met bovenlicht met snijwerk; goot op klossen. Onder de sacristie bevindt zich nog de oven waarin de kooltjes voor de voetstoven werden verhit.

De TOREN (blijkens gedenkstenen gebouwd in 1854 en vernieuwd in 1902) onder leiengedekte (Maasdekking) spits met ijzeren haan en bol (met initialen en jaartal 1763), is opgetrokken uit rode baksteen en omvat drie vierkante geledingen met spaarvelden; ronde vensters; eenvoudige wijzerplaten met romeinse cijfers; galmgaten; ijzeren muurankers. In de toren een houten klokkenstoel met een gelui bestaande uit twee klokken waarvan een vervaardigd door Wilhelm Wegewart in 1576 en een door Hans Falck in 1621 en een mechanisch uurwerk uit 1902, gemaakt door G. de Looze, horloger te Leeuwarden.

In het in 1753-54 vernieuwde INTERIEUR van de kerk, dat wordt overdekt door een vroeg-16de-eeuws houten tongewelf met geprofileerde schinkels, trekbalken met korbelen en muurstijlen, zijn ondermeer de volgende onderdelen van belang: de midden-18de-eeuwse eikenhouten lambrizering met bekroning van de ingang, de midden-18de-eeuwse mannen-, vrouwen- en armen banken (de laatste met rugleuningen uit omstreeks 1935), de recht overhuifde herenbank met zuiltjes en snijwerk uit 1604 (wapens omstreeks 1795 weggehakt), de rijk gesneden preekstoel met trap, achterschot en klankbord (1753 en vermoedelijk vervaardigd door timmerman/molenmaker Wiebe Harmens uit Oosterlittens); de koperen lezenaar en het koperen doopbekken (1756), het doophek en twee midden-18de-eeuwse koperen kronen (met op de stammen allegorische figuren). Voorts een houten gedenkbord uit 1804 beschilderd met Lodewijk XIV ornament, een houten rouwbord Hettingha (1664) en een houten rouwbord Albada van Hettema (1695), zes midden-18de-eeuwse psalmborden en enkele 17de- en 18de-eeuwse zerken.

Het orgel, in gesneden kas, met Hoofdwerk en Bovenwerk, is in 1867 gemaakt door W. Hardorff en staat op een balustrade die rust op twee gemarmerde zuilen met bladkapiteel en twee slanke gietzijzeren zuiltje met dito kapiteel.

Waardering

Kerkgebouw met kerkhof (waarvan de zerken van lokaal belang zijn) en hekwerk van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom

- vanwege de bouwgeschiedenis;

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024

- vanwege de architectonische vormgeving;

- vanwege de waardevolle interieuronderdelen;

- vanwege de markante verhoogde ligging.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk